

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Gymnázium, Šternberk, Horní nám. 5
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0218CZ.
Šablona	I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské gramotnosti
Označení materiálu	VY_12_INOVACE_Pap27
Vypracoval(a), Dne	Mgr.Petr Papica,19.3. 2013
Ověřeno (datum)	8.4.2013
Předmět	Český jazyk
Třída	2.A
Téma hodiny	V.Nezval
Druh materiálu	Prezentace
Anotace	Hra na asociace, vlastní tvorba.

Vítězslav Nezval

1900 - 1958

Jeden z principů tvorby V.Nezvala - asociace

Napiš, co nejrychlejší asociace na tato slova,
která budou následovat:

NOC

NESNÁŠÍM

RYPHLOST

ŽLUTÝ

ZIMA

HLEDÁM

ZÁHON

DÁREK

KOST

CHCI

Následující text je školou asociace. Je z Nezvalovy knihy ANIČKA SKŘÍTEK A SLAMĚNÝ HUBERT. Představ si, že jsi žákem této školy a pokračuj pak v textu dále.

„Kolik je jedna a jedna?" otázal se Papoušek, který mezitím trochu ochraptěl. „Jedna a jedna jsou dvě," odpověděl Slaměný Hubert.

„Jak? Dvě?" řekl udiveně Papoušek a hlasitě se rozesmál.

„Ano, jedna a jedna jsou dvě," podotkla Anička skřítek.

Papoušek se hlasitě smál. Když se dost nasmál, pravil:

„To se musí dát na konferenci k lepšímu!"

Pak se znovu hlasitě rozesmál. Když se dost nasmál, pravil:

„Takové žáky jsme tu ještě neměli!"

A dodal:

„Jedna a jedna jsou žluté střevíce!"

Teď se neubráníl smíchu Slaměný Hubert. Anička skřítek se také zasmála.

„Kolik je jedna a jedna?"

„Jedna a jedna jsou oslí uši," odpověděl Slaměný Hubert.

Anička skřítek se neubráníla smíchu.

„Dobře," pravil Papoušek a přestal se čepýřit.

„Kolik je půl a půl?"

„Jedna!" odpověděla Anička.

Papoušek se hrozně rozčepýřil:

„Budete tahat parní válec, uděláte-li ještě patnáct takových chyb. To je hrozné, to je hrozné!"

Když se Papoušek vynaříkal, řekl klidně:

„Půl a půl jsou žluté polobotky. Pamatujte si to a sedněte si!"

„Anička si sedla. Nevěděla, má-li plakat nebo se smát.

„Kolik je půl a půl?"

Slaměný Hubert vstal a odpověděl:

„Půl a půl je vajíčko!"

„Výborně!" zvolal Papoušek. „Zdá se mi, že jste se přece jen učil. Postupujete z Početnice do Hvězdářství!"

„Co myslíte, že jsou hvězdy?"

„Hvězdy jsou světla!" pravila Anička skřítek.

„Slečna si myslí, že jsme v Početnici a že můžeme dělat chyby. To se slečna mýlí! Jsme v Hvězdářství a zde má každá chyba obrovské důsledky. Poněvadž slečna udělala chybu, spadla hvězda. To není od slečny hezké. Mohla by se stydět!"

„Hvězdy jsou...", řekl Slaměný Hubert a rozmýšlel se, co jsou asi v zoologické škole hvězdy.

„Dobře. Hvězdy jsou," pravil Papoušek a dodal: „Ne, že by to byla chyba, hvězdy skutečně jsou, co jsou však hvězdy?"

„Hvězdy jsou myši," pošeptala Anička Slaměnému Hubertovi.

Tu se jal Papoušek klanět Aničce a pravil:

„Již jsme tu dávno neměli tak skromného učence. Nejenže jste si nedala svou odpověď patentovat, nýbrž přicházíte s ní na pomoc nejlepšímu žákovi.

Postupujete z Početnice do Přírodopisu."

„Hvězdy jsou myši," pošeptala Anička Slaměnému Hubertovi.

Tu se jal Papoušek klanět Aničce a pravil:

„Již jsme tu dávno neměli tak skromného učence. Nejenže jste si nedala svou odpověď patentovat, nýbrž přicházíte s ní na pomoc nejlepšímu žákovi. Postupujete z Početnice do Přírodopisu."

„Co je pampeliška?" otázal se něžně Papoušek.

„Pampeliška je liška s bílým ohonem, z kterého padá peří," pravila Anička skřítek.

„Jak krásné, jak krásné!" říkal něžně Papoušek a sem tam se ještě uklonil.

Pak kladl rychle za sebou otázky. Jednou odpověděl Slaměný Hubert, podruhé odpověděla Anička. Odpovídali rychle a Papoušek kladl rychle nové otázky:

„Co je blesk?"

„Blesk je zásuvka plná staniolu."

„Co je krtek?"

„Krtek je vypasené dláto."

„Co je Mléčná dráha?"

„Mléčná dráha jsou prázdniny na nebi!"

Co je západ slunce?"

„.....“

„Co je hrách?"

„.....“

„Co je potkan?"

„.....“

„Co je ropucha?"

„.....“

„Co je havran?"

„.....“

„Co je večerní rybník?"

„.....“

„Co je rosnička?"

„.....“

„Co je značka?"

„.....“

„Co je vařečka?"

„.....“

Dalším tvůrčím principem jsou metafora a metonymie. Pojmenuj, která z tvých asociací byla vytvořena pomocí metafora a která pomocí metonymie.

Metafora – přenesení významu na základě podobnosti

Metonymie – obrazné pojmenování, které je založeno na přenášení významu dvou jevů

Pozoruj , jak sám autor vysvětluje vznik básně A

A

*A nazváno bud' prostou chatrčí
Ó palmy přeneste svůj rovník nad Vltavu
Šnek má svůj prostý dům z něžž růžky vystrčí
a člověk neví, kam by složil hlavu*

Z velmi volného přirovnání tvaru písmene A se stříškou vzniká první verš. Asociací chatrče a divošských stanů přeskočí fantazie na rovník a přeje si přenést jeho klima do našich věčně deštivých krajin. Z rýmu chatrčí – vystrčí se zrodí představa šneka, vykukujícího růžky z domu, který nosí s sebou. A za pomoci rýmu nad Vltavu – hlavu si vybaví obraznost ubohé lidi bez přístřeší.

Vidíme, že báseň se nezrodila z nějakého předběžného plánu, nýbrž během složitého rozvíjení obraznosti omezované i podporované rýmem.

Nezvalův poetismus

Papoušek na motocyklu – manifest poetismu

Pantomima, cyklus **Abeceda**

Menší růžová zahrada

Básně na pohlednice

polytematické básně vydané pod názvem **Básně noci.**

Patří tam básně

Signál času

Edison

Akrobat

Podivuhodný kouzelník ...

Edison

I.zpěv

Naše životy jsou truchlivé jak pláč
Jednou k večeru šel z herny mladý hráč
venku sněžilo nad monstrancemi barů
vzduch byl vlhký neboť chýlilo se k jaru
avšak noc se chvěla jako prerie
pod údery hvězdné artilerie
které naslouchali u politých stolů
pijáci nad sklenicemi alkoholů
polonahé ženy v šatě z pávích pér
Melancholické jako v podvečer

Bylo tu však něco těžkého co drtí
smutek stesk a úzkost z života i smrti

Vracel jsem se domů přes most Legií
zpívaje si v duchu malou árii
píják světel nočních bárek na Vltavě
z hradčanského dómu bilo dvanáct právě
půlnoc smrti hvězda mého obzoru
v této vlahé noci z konce únoru

Bylo tu však něco těžkého co drtí
smutek stesk a úzkost z života i smrti

Skláněje se z mostu uviděl jsem stín
sebevrahův stín jenž padal do hubin
bylo tu však něco těžkého co pláče
byl to stín a smutek hazardního hráče
řekl jsem mu pane probůh co jste zač
odvětil mi smutným hlasem nikdo hráč
bylo tu však něco smutného co mlčí
byl to stín jenž jako šibenice trčí
stín jenž padal z mostu vykřikl jsem ach
ne vy nejste hráč vy jste sebevrah

Šli jsme ruku v ruce oba zachráněni
šli jsme ruku v ruce v otevřeném snění
za město kde počínaly Košíře
z dálky mávaly nám vějíře
nad kiosky smutku tance alkoholů
šli jsme ruku v ruce nemluvíce spolu

bylo tu však něco těžkého co drtí
smutek stesk a úzkost z života i smrti

Odemkl jsem dveře rozžal svítiplyn
veda na nocleh svůj pouliční stín
řek jsem pane pro nás pro oba to stačí
nebylo tu však už stínu po mém hráči
Či to byl jen přízrak nebo sebeklam?
Stál jsem nad svým každodenním lůžkem
sám

bylo tu však něco těžkého co drtí
smutek stesk a úzkost z života i smrti

Usedl jsem nad kupy svých knih
pozoruje oknem padající sních
pozoruje vločky jak své věnce vijí
se svou věčně chimérickou nostalgií
piják nezachytitelných odstínů
piják světél potopených do stínů
piják žen jichž poslouchají sny a hadi
piják žen jež pochovávají své mládí
piják krutých hazardních a krásných žen
piják rozkoše a zkrvavělých pěn
piják všeho krutého co štve a drtí
piják hrůz i smutku z života i smrti

Řekl jsem si zapomeň už na stíny
otvíraje týden staré noviny
kde jsem v pachu novinářské černi tona
uzřel velkou podobiznu Edisona
byl tu jeho nejnovější vynález
seděl v taláru jak středověký kněz
bylo tu však něco krásného co drtí
odvaha a radost z života i smrti

surrealistické období (1934-1938)

Spolu s K.Teigem patřil k prvním našim surrealistům. Manifest v roce 1934 s názvem **Surrealismus v ČSR**.

V roce 1938 mezi nimi došlo k názorové roztržce, Nezval chtěl surrealismus levicový.

Surrealistické sbírky:

Žena v množném čísle

Praha s prsty deště

Absolutní hrobař

V těchto sbírkách používá rovněž řetězení asociací, ale bez rýmu. To mu však dělalo problémy, protože rým a rytmus byly základem jeho poezie.

Proto vydává anonymně veršované villonské balady pod názvem **52 hořkých balad věčného studenta Roberta Davida**.

Zároveň vydává i surrealistické prózy, například **Valerie a týden divů**.

Pak také divadelní hru **Manon Lescaut**.

Balada třicátá osmá o dobrem předsevzetí

Až udělám si maturu
a nějaký ten doktorát,
až poznám lépe kulturu,
nebudou mě už lidé štvát?
Jak mohl by mít doktor hlad?
Že je jich dost? Ach, je to k zlosti!
Tak nemám tedy studovat,
má dobrodružná minulosti!

Až pověsím si na šňůru
svůj diplom, to se budu smát!
Holič mně spraví frizuru.
Pak budu na sebe líp dbát.
Vždyť budu míti pevný plat,
počopím všelijaké ctnosti,
budu ctít rodinu a stát,
má dobrodružná minulosti!

Snad vyholí mně tonzuru
a oblekou mi kněžský šat.
Snad napíši i brožuru,
v níž veřejně se budu kát.
Zanechám básní, začnu psát
o víře, lásce, o svatosti
a nebudu se k tobě znát,
má dobrodružná minulosti!

Poslání:

Že zhlopnu? To je možné. Snad.
Však budu míti všeho dosti
a budu tebou pohrdat,
má dobrodružná minulosti!

Použitá literatura:

NEZVAL, Vítězslav. *Básně noci*. Vyd. 9. Editor Milan Blahynka. Praha: Mladá fronta, 1999, 141 s. Květy poezie, sv. 220. ISBN 80-204-0830-4.

NEZVAL, Vítězslav. *Anička skřítek a Slaměný Hubert*. Praha: Československý spisovatel, 1979.

NEZVAL, Vítězslav. *52 hořkých balad věčného studenta Roberta Davida*. Praha: Československý spisovatel, 1968.

HOLÝ, Jiří a Emil LUKEŠ. *Česká literatura od počátků k dnešku: Kniha textů 3*. Praha: Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-289-8.